

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 และฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549 (สำนักงานคณะกรรมการการวางแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544 : 30 - 31) ได้ระบุถึงการระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) ดังนั้น การพัฒนาคนจึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันดำเนินการ และกระทำอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี หรือเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีอัตราของการพัฒนาการทางสมองสูง ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เด็กจะพัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นรากฐานที่ดีเจริญเติบโตเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดี เจริญฉลาด คิดเป็น ทำเป็น และมีความสุขมากกว่าปลูกฝังในช่วงอื่นๆ (กุศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เตชะคุปต์. 2544 : 7) และจากการศึกษาทฤษฎีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่าช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมอง คือ ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตเด็กที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดู และพัฒนาอย่างถูกต้องในช่วงเวลานี้ เมื่อพ้นวัยนี้แล้วโอกาสทองเช่นนี้ก็จะไม่หวนกลับมาอีก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1)

นโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) พ.ศ. 2545 - 2549 ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษา และพัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0 - 5 ปี จัดเพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ โดยให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดบริการให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและผู้รับบริการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1) จากนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยดังกล่าวทำให้โรงเรียนในระดับปฐมวัยจำต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมโดยเฉพาะโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มักสอนแบบกวดวิชา เร่ง เรียน เขียน อ่าน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ (รุ่ง แก้วแดง. 2531 : 121) ทั้งนี้ผู้ปกครองส่วนมากยังมี

ความเชื่อว่าเมื่อลูกมาโรงเรียนอนุบาลก็ต้องอ่านออก เขียนได้ และไม่พอใจถ้าโรงเรียนไม่มีการสอนเขียน สอนอ่าน และไม่มีการบ้านให้เด็ก (สุภาวดี หาญเมธี. 2529 : 118) ซึ่งการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าว ทำให้นักเรียนถูกล้อมกรอบไปด้วยห้องเรียนสี่เหลี่ยม รู้แต่หนังสือ ขาดทักษะกระบวนการในด้านการคิด วิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น การพัฒนาคนจึงไม่เอื้อให้มีคุณสมบัติ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งทำงาน ซาญชีวิท (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษา. 2543 : 2) และจากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เข้าชมนงานมหกรรมการศึกษา ปี 2000 ณ เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ ร้อยละ 76.70 เห็นว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ควรเน้นการสอน การอ่าน การเขียน และ ร้อยละ 67.90 เห็นว่า การคัดเลือกเด็กเข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่ควรเน้นการสอบ แต่ควรเลือกเด็กเข้าโรงเรียนใกล้บ้าน ซึ่งปัญหาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนรู้อในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรม จากการแข่งขัน เขียน อ่าน มาเป็นการจัดการเรียนรู้อที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย (คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา. 2540 : 7) ดังที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำตามเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับเห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักการพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 6)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (อายุ 3 - 5) จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการ และการดำเนินการของโรงเรียนที่นำหลักสูตรไปปฏิบัติการจัด การ ศึกษาในระดับนี้จะเป็นการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม (กรมวิชาการ. 2546 : 30) การจัดการศึกษาตามหลักของ มอนเตสซอรี (Montessori) กล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เด็กเล็กจับต้อง จะเป็นประสบการณ์ที่สำคัญสำหรับเด็ก ฉะนั้น เราควรกระตุ้นเด็กด้วยการให้ได้สัมผัสของหลายอย่าง ทั้งที่มีผิวหยาบ ของแหลม ของหนัก และของเบา การที่เด็กไม่ยอมอยู่นิ่งเฉยสนใจสิ่งต่างๆ รอบข้างเหล่านี้เป็นการแสดงความอยากรู้อยากเห็นและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก (ธีระ สุมิตร และ พรอนงค์ นิยมคำ (แปล) : 46)

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนในฐานะองค์กรทางการศึกษา มีหน้าที่ต้องให้การศึกษาที่ดีที่สุด คุณภาพและมีมาตรฐานแก่ประชาชนผู้แสวงหาการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาอาชีพ โรงเรียนจะต้องสร้างความมั่นใจเชื่อถือ ศรัทธาแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และประเทศชาติ การศึกษาเอกชนจึงมีบทบาทสำคัญที่ได้สร้างสรรค์ และพัฒนาประชากร ส่วนหนึ่งของประเทศให้มีความรู้ความสามารถ ในจังหวัดสกลนคร มีโรงเรียนเอกชนทั้งหมด จำนวน 23 โรงเรียน ในจำนวนนี้จัดการศึกษาระดับอนุบาลอย่างเดียว มี 17 โรงเรียน อนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มี 4 โรงเรียน อนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 1 โรงเรียน อนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มี 1 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 319 - 20) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มักจะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน ซึ่งจากงานวิจัยของ สุทธิพันธ์ ผ่องอักษร (2540 : 54) กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวังว่าโรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาให้นักเรียน มีความรู้ความสามารถทางการอ่าน การเขียน และการคำนวณ โดยเน้นวิชาคณิตศาสตร์ ภาษา อังกฤษ และส่งเสริมวิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับโรงเรียนคาทอลิกนั้นมักเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นโรงเรียน ที่มุ่งเน้นพัฒนาการทางปัญญาเป็นหลัก แม้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยผู้ปกครองมักคิดว่าเป็นการเตรียมเด็กให้สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น (3 R s) เพื่อเตรียมสำหรับเรียน ในชั้นประถมศึกษาต่อไป

โรงเรียนเซนต์โยเซฟ ท่าแร่ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นชุมชนคาทอลิก มีสภาพเศรษฐกิจปานกลาง มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น หออาหาร โบสถ์ ป่าศักดิ์สิทธิ์ ที่พักชมภูมิทัศน์ อุทยานหนองหาร บ้านเรือนสมัยโบราณ เป็นต้น ชาวท่าแร่ส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำประมง รับราชการและค้าขาย สถาบันครอบครัวของ ชาวท่าแร่จัดเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย ส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ใน บ้านหลังเดียวกัน หรือในที่ดินแปลงเดียวกัน ซึ่งทำให้ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสามัคคีรักใคร่กันเป็นอย่างดี ด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนเซนต์โยเซฟ ท่าแร่ เริ่มจัดทำโครงการส่งเสริมครูทุกคนเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการบูรณาการเรียนรู้อาจารย์ทุกคนมีแผนการจัดประสบการณ์ที่นำไปจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันพ่อ วันแม่ วันคริสต์มาส และวันสำคัญอื่นๆ เชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ เช่น หมอ พยาบาล ครู นักดนตรี ตลอดจน เกษตรกรมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน จัดให้มีการนิเทศการจัดกิจกรรม และวัดประเมินผล ซึ่งจัดเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ต่างไปจากการสอนเดิม

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนเซนต์โยเซฟ ท่าแร่ จึงเห็นความจำเป็นในการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นที่ยอมรับของ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมต่อไป อีกทั้งเพื่อนำผลการวิจัยเผยแพร่ให้กับโรงเรียนเอกชนใน ภูมิภาคอื่นๆ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับภูมิภาคนั้นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นของนักเรียนที่อยู่ในปกครอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาความพึงพอใจ ของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

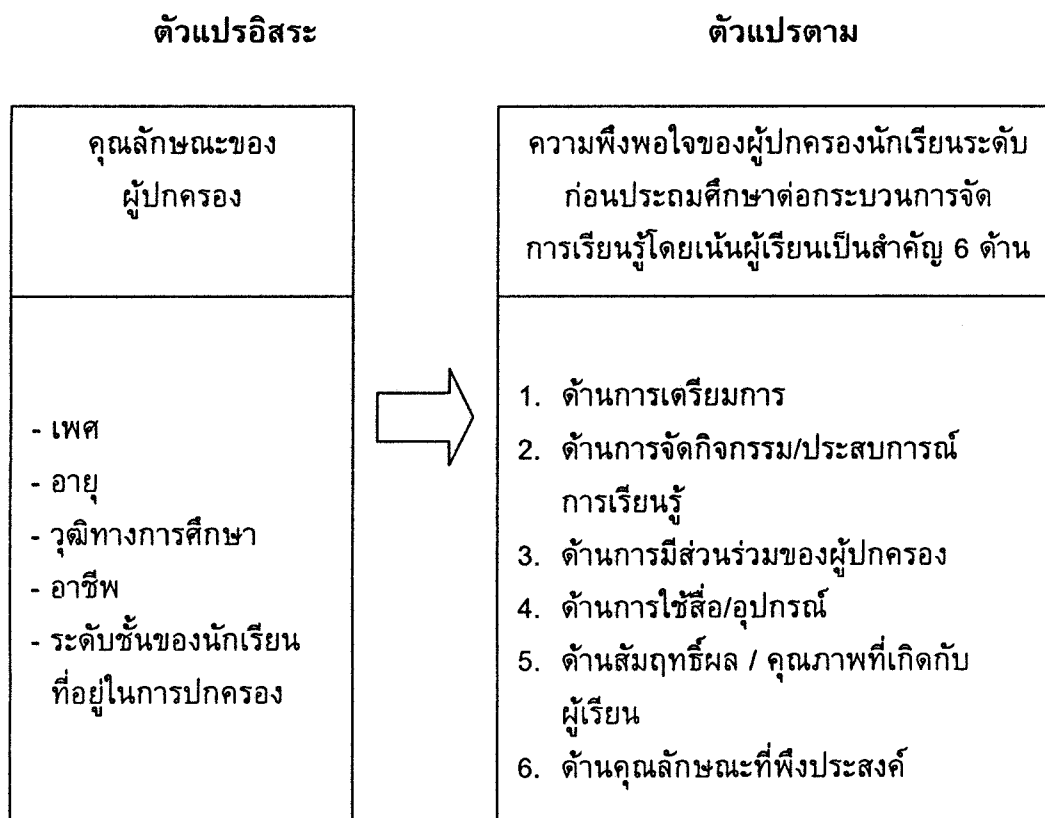
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง 3 ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟ ท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 219 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของปกครองประกอบด้วย
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 วุฒิทางการศึกษา
 - 1.4 อาชีพ
 - 1.5 ระดับชั้นของนักเรียนที่อยู่ในปกครอง
2. ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย



นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก หรือทัศนคติในทางที่ดีของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ ใกล้ชิดนักเรียน อาจเป็นบิดามารดา ญาติหรือผู้อุปการะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง 3 ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟ ท่าแร่ จังหวัดสกลนคร
3. นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง 3 ในปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟ ท่าแร่ จังหวัดสกลนคร
4. การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของเด็กในเรื่องที่เด็กสนใจศึกษาเรียนรู้ โดยใช้การสอนแบบโครงการ (Project Approach) ประกอบด้วย

- 4.1 ด้านการเตรียมการ
- 4.2 ด้านการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์การเรียนรู้
- 4.3 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 4.4 ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์
- 4.5 ด้านสัมฤทธิ์ผล/คุณภาพที่เกิดกับนักเรียน
- 4.6 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

5. โรงเรียนเซนต์โยเซฟ ท่าแร่ จังหวัดสกลนคร หมายถึง โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน บริหารงานโดยคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ทำการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น